

Συμπεράσματα του Υπουργού Βιομηχανίας, Έργων, Τεχνολογίας και Εμπορίου,

κ. Κώστα Σημίτη, με βάση τις εργασίες του Συνεδρίου

“ Έρευνα και Αστικό Περιβάλλον στις Μεσογειακές Χώρες ”.

4/5/11/93

Η Ελλάδα νοιώθει ιδιαίτερα υπερήφανη που φιλοξένησε τη Συνάντηση της Αθήνας, Συνάντηση που καταγράφεται ως η πρώτη διεθνής παρέμβαση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που από την 1η του μηνός πήρε επίσημα τη θέση των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Και εγώ προσωπικά θεωρώ μεγάλη την τιμή να κλείσω αυτή τη Συνάντηση, η οποία με την Διακήρυξη που ενέκρινε ανοίγει νέους δρόμους στη συνεργασία της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τις χώρες της Μεσογείου.

Κυρίες και Κύριοι,

Η Διακήρυξη της Αθήνας, που μόλις πριν λίγο εγκρίθηκε από όλους μας, δεν είναι απλώς μία ακόμη συμφωνία συνεργασίας της Ευρώπης με τους Μεσογειακούς της γείτονες. Το περιεχόμενό της έχει σημαντικές ποιοτικές διαφορές από άλλες παρόμοιες συμφωνίες.

Πρώτον, γιατί έχει σαν στόχο της όχι μόνον την ποσοτική μεγέθυνση των οικονομικών των Μεσογειακών χωρών, αλλά επιδιώκει την ποιοτική Ανάπτυξη, την Ανάπτυξη με εξασφάλιση υψηλής ποιότητας ζωής.

Δεύτερον, γιατί βασίζεται στην αρχή πως “η πρόληψη είναι προτιμότερη της θεραπείας”. αφού στόχος της είναι ο σχεδιασμός της ανάπτυξης των ενεργειακών συστημάτων των πόλεων της Μεσογείου κατά τρόπο φιλικό προς το περιβάλλον, πράγμα που δεν έκαναν οι πιο πολλές από τις πόλεις της Ευρώπης - σίγουρα δεν το έκανε η Αθήνα.

Τρίτον, γιατί προτείνει παρεμβάσεις που θα πιθανοποιήσουν την αλόγιστη αύξηση της ζήτησης και θα μειώσουν τις πιέσεις για χωρίς όρια αύξηση της προσφοράς και γιατί προβλέπει δράσεις που αφορούν στην εξοικονόμηση ενέργειας αντι για την δημιουργία νέας πολυδύναμης υποδομής για την αύξηση της

παραγωγής των κλασσικών μορφών της. Με αυτόν τον τρόπο *αντλεί από την "πλούσια πηγή ενέργειας" που διαθέτουμε*, ιδιαίτερα όσοι κατοικούμε σε περιοχές που δεν είναι προικισμένες από τη φύση με ορυκτούς ενεργειακούς πόρους.

Τέλος, γιατί η Διακήρυξη της Αθήνας προωθεί την ιδέα, στην οποία αναφέρθηκα και στην εισαγωγική παρέμβασή μου, ότι η φροντίδα για την *κοινωνική συνοχή* - δηλαδή για την προσέγγιση των επιπέδων ανάπτυξης και διαβίωσης των Λαών - δεν περιορίζεται στα εθνικά σύνορα ή στα εξωτερικά σύνορα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Κυρίες και Κύριοι,

Στις τρεις ημέρες της Συνάντησης της Αθήνας παρουσιάστηκαν με τεχνική πληρότητα τα ενεργειακά και τα συναρτημένα με αυτά περιβαλλοντικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι πόλεις της Μεσογείου. Σκιαγραφήθηκαν οι σημαντικότεροι άξονες της προσπάθειας που θα αναληφθεί με την βοήθεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αντιμετώπισή τους. Και, τέλος, παρουσιάστηκαν οι πιο πρόσφοροι τρόποι και τα αναγκαία μέσα για την επιτυχία αυτής της προσπάθειας.

Η άρτια προετοιμασία της Συνάντησης από την Επιτροπή - για την οποία πρέπει όλοι να συγχαρούμε τη Γενική Διεύθυνση XVII και τον Γενικό της Διευθυντή κ. Ντίνο Μανιατόπουλο - αποτελεί την αναγκαία, αλλά - ως μου επιτρέπει να σημειώσω - όχι την ικανή συνθήκη για την επίτευξη των στόχων που θέτει η Διακήρυξη της Αθήνας.

Τα προβλήματα που πρέπει να αντιμετωπίσουμε και από την πλευρά της ενέργειας και από την πλευρά του περιβάλλοντος *δεν είναι μόνον, - ούτε κυρίως* - τεχνικά. Είναι κοινό μυστικό ότι οι πρακτικές μας - και ως άτομα και ως σύνολα - απέχουν πολύ από τις δυνατότητες που μας παρέχει η διαθέσιμη σήμερα τεχνολογία *και* για την καλύτερη αξιοποίηση των ενεργειακών πόρων *και* για την προστασία του περιβάλλοντος.

Τα προβλήματα και οι προκλήσεις βρίσκονται *κυρίως* στο *θεσμικό* και στο *πολιτισμικό* επίπεδο. Βρίσκονται στον τρόπο που είναι οργανωμένες οι κοινωνίες μας. Βρίσκονται στο σύστημα αξιών που τις διέπει. Βρίσκονται στην αξιοπιστία των θεσμών και στις σχέσεις του πολίτη με αυτούς. Βρίσκονται,

επίσης, στις σχέσεις εμπιστοσύνης ή καχυποψίας που έχουν διαμορφωθεί μεταξύ των κρατών και των αντίστοιχων κοινωνιών. Τα προβλήματα και οι προκλήσεις είναι λοιπόν πολιτικές.

Αρα, στο πολιτικό επίπεδο που λειτουργεί ο καθένας μας - το τοπικό, το περιφερειακό, το εθνικό ή το δι-εθνικό - πρέπει να αποδεχτούμε και να προσπαθήσουμε να κερδίσουμε το "στοίχημα". Γιατί :

Δεν είναι δυνατόν μία κοινωνία να αποδεχτεί και να ενσωματώσει τεχνολογίες που βρίσκονται μακριά από τις παραδόσεις της και τον πολιτισμό της. Ούτε όταν πιστεύει ή υποψιάζεται πως οι τεχνολογίες αυτές "δημιουργούν εξαρτήσεις και "σκληβώνουν" την αγορά της.

Δεν είναι δυνατόν ο πολίτης ενός σπιάταλου κράτους να εξοικονομεί ή ο πολίτης ενός κράτους που ρυπαίνει να σεβαστεί το περιβάλλον.

Αντίστοιχα, δεν είναι δυνατόν - στο όνομα της παγκοσμιότητας των περιβαλλοντικών προβλημάτων - να υποβληθούν σε δαπάνες για να εξοικονομήσουν ενέργεια κράτη που "δεν έχουν", όταν τα κράτη που "έχουν" ή που "μπορούν να προμηθευτούν" δεν κάνουν την προσπάθεια που τους αντιστοιχεί.

Για τούτο και νοιώθω αμήχανα τούτη τη στιγμή προτρέποντας χώρες που δεν έχουν φτιάσει ακόμη το επίπεδο της βιομηχανικής ανάπτυξης της δικής μου χώρας να μειώσουν την ενεργειακή ένταση της οικονομίας τους, όταν η Ελλάδα την έχει αυξήσει τα τελευταία χρόνια.

Η επιτυχία λοιπόν της προσπάθειας που αρχίζει με την έγκριση της Διακήρυξης της Αθήνας θα εξαρτηθεί *κυρίως* από τον βαθμό στον οποίο θα συμβάλλουμε στην διάπλαση νέων κοινωνικών αξιών και θα προωθήσουμε τους κατάλληλους θεσμούς ώστε να δημιουργηθούν σε *όλα* τα επίπεδα σχέσεις εμπιστοσύνης και αλληλεγγύης, ώστε να πείσουμε εαυτούς και αλλήλους, αλλά και να εμπνέσουμε. Τότε μόνον θα καταφέρουμε να ενεργοποιήσουμε *ολόκληρο* τον πληθυσμό των Μεσογειακών Πόλεων, πράγμα που αποτελεί την *signa post* συνθήκη για την επίτευξη των στόχων που θέσαμε.

Κυρίες και Κύριοι,

Ο Επίτροπος κ. Μαλούτες παρατήρησε πως η ιστορία και η ανάπτυξη των πολιτισμών της Μεσογείου σημαδεύονται από μακρόχρονους και σημαντικούς πολέμους. Σ' αυτό θα ήθελα να συμπληρώσω τη διαπίστωση ότι στη σύγχρονη εποχή γιά πολλές από αυτές τις συγκρούσεις δεν ήταν αμέτοχη η γεωπολιτική σημασία των ενεργειακών πόρων.

Γιά τούτο μου είναι δύσκολο να μὴν παρατηρήσω πως στην Συνάντηση της Αθήνας η αντιμετώπιση ενεργειακών προβλημάτων φέρνει στο ίδιο τραπέζι τους προ-τελευταίους εμπολέμους Λαούς της περιοχής. Οι αντιπροσωπίες του Ισραήλ και των Παλαιστινίων, μετά την ιστορική απόφασή τους να συν-υπάρξουν και να αναπτύξουν σχέσεις καλής γειτονίας, είναι φυσικό να έχουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον γιά τα προβλήματα που αντιμετωπίσαμε αυτές τις τρεις ημέρες.

Η σιάνις των κλασσικών ενεργειακών πόρων στην περιοχή στην οποία θα ζήσουν ειρηνικά, η σχετική αφθονία ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και τα προβλήματα ανάπτυξης των πόλεων τους προσδιορίζουν την αδήρητη ανάγκη συνεργασίας τους στα πλαίσια της Διακήρυξης της Αθήνας. Καί αντίστροφα, η συνεργασία τους σε επιμέρους πεδία, όπως η αντιμετώπιση των ενεργειακών και περιβαλλοντικών τους προβλημάτων, θα συμβάλλει στην ανάπτυξη της αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ των δύο Λαών και την εμπέδωση της ειρήνης.

Με βάση την επιθυμία γιά συνεργασία μεταξύ όλων των Μεσογειακών Λαών, που δεσπόζει στην χάραξη και υλοποίηση της Νέας Μεσογειακής Πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεν είναι δυνατόν να μην αναφερθώ στο τελευταίο πρόβλημα που εμποδίζει τη *συνολική συνεργασία* : την κατοχή σημαντικού μέρους της Κυπριακής Δημοκρατίας από την Τουρκία, θέμα που επηρεάζει καθοριστικά και τις Ελληνο-Τουρκικές σχέσεις, αλλά και τις σχέσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης με την Τουρκία.

Θέλω να ελπίζω ότι γενικότερες αλλά και επιμέρους - όπως η σημερινή - πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα λειτουργήσουν καταλυτικά γιά την επίτευξη μιάς δίκαιης και βιώσιμης λύσης του Κυπριακού. Τότε θα δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις γιά μιά *χωρίς όρια και περιορισμούς* συνεργασία όλων των χωρών που βρέχονται από τη Μεσόγειο.

Η μη-αναφορά μου στα νέα κράτη που προέκυψαν από την διάλυση της πρώην Γιουγκοσλαβίας δεν αποτελεί παράληψη. Οι συνθήκες που επικρατούν εκεί αυτή την στιγμή είναι δυστυχώς τόσο τραγικές που τα ενεργειακά και τα περιβαλλοντικά προβλήματα είναι τα τελευταία που μπορεί να απασχολήσουν τις πόλεις τους. Ας ευχηθούμε ότι τα προβλήματα αυτά σύντομα θα τους απασχολήσουν και πάλι, πράγμα που θα σημαίνει την αποκατάσταση της ειρήνης στην περιοχή.

Κυρίες και Κύριοι,

Ο κόσμος δεν αλλάζει, όπως μας είπε ο κ. Γενικός Διευθυντής για την Ενέργεια. Ο κόσμος *έχει ήδη αλλάξει*.

Τα προβλήματα που αφορούσαν την ενέργεια και βασίζονταν σε μία λογική αλόγιστης αύξησης της προσφοράς και της κατανάλωσης δημιουργούσαν περιφερειακούς και διεθνείς *ανταγωνισμούς*, πολλές φορές *θερμούς*.

Η Συνάντηση της Αθήνας απέδειξε ότι η αντιστροφή της βασικής αυτής λογικής είναι πιά γεγονός. Και αποτέλεσμα της αναζήτησης λύσεων προς την κατεύθυνση της εξοικονόμησης και της αξιοποίησης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας είναι η ανάπτυξη σχέσεων *συνεργασίας και συν-αγωνισμού* μεταξύ των κρατών.

Από τη άλλη πλευρά, τα προβλήματα του περιβάλλοντος είχαν μέχρι πρόσφατα πολύ χαμηλή προτεραιότητα, ιδιαίτερα σε σχέση με την ποσοτική μεγέθυνση των οικονομιών και στη βάση μιάς λωθεμένης αντίληψης για το *"ευζήν"*. Νομίζαμε ότι το περιβάλλον έχει απεριόριστα περιθώρια και ότι υπακούει σε τεχνητούς διάχωρισμούς συνόρων.

Σήμερα έχουμε "υποψιαστεί" - γιατί οι πρακτικές μας μένουν ακόμα αγκιλωμένες στη λογική της προηγούμενης περιόδου - ότι τα όρια ανοχής του περιβάλλοντος είναι πεπερασμένα και ότι αυτά τα όρια έχουν σχεδόν εξαντληθεί. Έχουμε επίσης καταλάβει ότι τα περιβαλλοντικά προβλήματα δεν υπακούουν σε σύνορα.

Παρ' όλα αυτά, δεν είμαστε - πολύ φοβάμαι - μακριά από το σημείο που οι περιβαλλοντικές αντιθέσεις σε τοπικό, περιφερειακό, ή εθνικό επίπεδο θα

προσλαμβάνουν διαστάσεις αναμετρήσεων, οι οποίες μπορεί και να είναι σχετικά θερμές.

Αποτελεί δείγμα σωφροσύνης εάν - διαβλέποντας αυτόν τον κίνδυνο - αποφασίσουμε γρήγορα να συνεργαστούμε και να αναπτύξουμε σχέσεις *συνεργασίας και συναγωνισμού* και σε αυτό το πεδίο.

Η Συνάντηση της Αθήνας αιτέδειξε ότι αυτό είναι και αναγκαίο και εφικτό. Και η Διακήρυξη της Αθήνας αποτελεί ένα - οσοδήποτε μικρό - βήμα προς την σωστή κατεύθυνση. Είναι δε ιδιαίτερα σημαντικό και συμβολικό το ότι η προσπάθεια που αναλαμβάνουμε αφορά μία γεωπολιτική περιφέρεια που είχε ιδιαίτερα μικρές εμπειρίες μέχρι σήμερα.

Κυρίες και Κύριοι,

Η Κυβέρνηση που έχω την τιμή να εκπροσωπώ έχει συνειδητοποιήσει την σημασία της αντιμετώπισης των ενεργειακών και περιβαλλοντικών προβλημάτων με την λογική που μόλις υπαινίχτηκα, καθώς και την ανάγκη της ευρύτερης δυνατής συνεργασίας μεταξύ *όλων* των Λαών - ιδιαίτερα των Μεσογειακών - προς αυτή την κατεύθυνση.

Είναι αυτονόητο λοιπόν ότι με αυτή τη λογική θα ασκήσει και την Προεδρία της Ευρωπαϊκής Ένωσης που αναλαμβάνει για το πρώτο εξάμηνο του επόμενου χρόνου.

Με την ελπίδα πως η σύντομη παραμονή σας στη χώρα μου θα σας αφίσει ευχάριστες αναμνήσεις, θάθελα να σας ευχαριστήσω όλους - και ιδιαίτερα τα μέλη της Επιτροπής - για τη συμβολή σας στην επιτυχία αυτής της Συνάντησης.

4/5/11-93